Páratlan Tragédia formálódik a téren...

Mintegy hatszáz ember nyüzsög az esti szürkületben a Dóm előtt, elárasztva a színpad kétoldali, vasállványzaton nyugvó, kibővített részeit is; *Vámos* László rendező és „törzskara" Az ember tragédiája statisztériáját mozgatja. Épp a párizsi forradalmi kép forgatagát igyekeznek a hatalmas nézőtérre formálni. Olyan szélességben hömpölyög a tömeg, hogy szemünkkel megfelelően átfogni csak kellő távolságról lehet: egyre feljebb kell kapaszkodnunk a nézőtéren ahhoz, hogy a sokaság minden moccanását érzékelni tudjuk...

Magasra nyújtott férfikarok mozdulatlan, fiatal leányalakot emelnek át a tömegen.

— Gyorsabban... sebesebben... mozgalmasabban... — hangzik a mikrofonon át a rendezői utasítás, s a sokaság újabb és újabb hullámokat vet.

— Néhány napja még az Állami Népi Együttes budai színpadán próbáltunk — mesélik a szereplők —, s az ottani, nagyméretű színpad ma már Bakó József hatalmassá szélesített színpadán — *kamarajellegűnek tűnik számunkra*... Amikor Pesten Bakó ismertette a szereplők előtt a szegedi színpad kiterjesztésének tervét, *Gábor* Miklós tréfásan kiáltott fel: „Ha akkora lesz, akkor *hol leszek én* ezen a színpadon?!" „Mindig ott leszel, ahol lenned kell!" — nyugtatták...

S mi hozzátehetjük: a kiváló főszereplők — *Ruttkai* Éva, *Nagy* Attila, *Gábor* Miklós — minden bizonnyal „hozzámagasodnak" szerepükben a hatalmas színpadhoz, hiszen oly inspiráló itt a légkör, s tapasztalhatóan oly nagy a lelkesedés és a művészi hozzáértés is, hogy érzésünk szerint *a szabadtéri játékok eddigi legimpozánsabb, lenyűgözően szép előadása van készülőben a szegedi téren, mely méreteit és látványosságát tekintve minden eddigi Tragédia-produkciót felülmúl.*

Mint ismeretes, különféle, a képeknek megfelelő színű eget varázsolnak majd a színpad fölé, s a kétoldali tetőteraszokat is felhasználják a monumentalitás fokozása érdekében.

A hangulat a próba alatt kitűnő a téren — csak az idő is a szereplők kedélyéhez igazodnék majd...

D. E.

Turandot: Amy Shuard

Hosszú szünet után az idén ismét a Szegedi Szabadtéri Játékok műsorára tűzték Puccini költőien szép operáját: a Turandot-ot. S hogy a romantikus opera kedvelőinek öröme teljes legyen, a címszerepre olyan kitűnő énekesnőt szerződtettek, mint az angol *Amy Shuard*.

A világhírű énekesnő 1924-ben Londonban született. Zenei tanulmányait a Trinity-i zenei kollégiumban kezdte, ahol Ivor Warren irányítása alatt tanult, s tűnt ki kimagasló tehetségével. Egy 1948-ben rendezett énekversenyen elnyerte a zenebarátok társaságának érmét. Pályájának következő állomása, egy dél-afrikai hangversenykörút, amely olyan nagy sikert hozott a fiatal énekesnő számára, hogy a következő évadban meg kellett ismételnie ezt a turnét.

Angliába visszatérve a Sadler's Wells együttes szerződtette, majd Covent Garden-ben a társulat állandó tagja lett. Ő volt a főszereplője a Rudolf Kempe által vezényelt kitűnő Pillangókisasszonynak. Később mint az Aida s a Turandot címszereplője aratott nagy sikert. Kritikusai szerint legjobb, leginkább testére szabott szerepe a Turandot. „Nemcsak királynői volt, de a hang papnője is..., nem hinném, hogy Éva Turner óta hallottam csodálatosabb Turandot-ot" — írja egyik kritikusa.

S mindezek az erények mellett van Amy Shuardnak egy olyan tulajdonsága is, amely pályatársaitól talán leginkább megkülönbözteti; az, hogy soha nem elégedett önmagával, mindig kész meghallgatni és elfogadni a kritikát, jótanácsot.

Amy Shuard Turandot-ja szakemberek és közönség számára egyaránt komoly zenei élményt ígér.

Tervezés és piackutatás — Mit keres a vevő jövőre?

— A boltok tudománya

Piackutatás a belkereskedelemben

Naponta megújuló kérdések: milyen színű, fazonú, méretű ruhát, milyen és mennyi villanykapcsolót vagy hűtőszekrényt keresnek majd a vásárlók hetek, hónapok, netán esztendők múlva? Szorozzuk meg képzeletben ezeket az adatokat a következő számokkal: az országban több mint 46 ezer bolt van és e sok kilométernyi pult mögött 80—85 milliárd forint értékű árut adnak el évente. A vásárolt cikkek skálája csak százezres, a szín, a forma, általában a változatok száma csak milliós adatokkal fejezhető ki. Az imént jelzett kérdésekre mégis válaszolniok kell a szakértőknek, méghozzá megközelítő pontossággal, hiszen ha rosszul „jósolnak", akkor vagy a vásárlók bosszankodnak a bolti elutasítás hallatára: „nem kapható" — vagy a kelleténél több eladhatatlan készletek halmozódnak fel.

Differenciált kereslet

Úgy tűnhet, mindez mondvacsinált gond, elvégre a tervek — népgazdasági, minisztériumi és vállalati méretekben — úgyis rögzítik a termelés mennyiségét s az előállított áruk összetételét. Valójában már régen túljutottunk azon az időszakon, amikor úgy véltük: a központilag kidolgozott tervek a vásárlói igények minden elemét pontosan és évekre előre kifejezik. A népgazdasági tervezésnek ez nem feladata; az országos és minisztériumi számok csak a termelés fejlesztésének irányát, a főbb termelőeszközök termelését, a beruházásokat stb. rögzíthetik — nem pedig azt, milyen színű inget és milyen mintájú bútortextilt keresnek majd a boltokban. Figyelembe kell venni, hogy a kereskedelemnek már régen nemcsak a lakosság elemi igényeit kell kielégítenie, hanem a differenciált keresletet, amelyet a divattól az időjárásig, a vásárlók korösszetételétől a jövedelmek alakulásáig tömérdek tényező befolyásol..

A szakmai műszóval „piackutatásnak" nevezett — magyarán: bolti igényeinket tanulmányozó tudomány nálunk is mind szélesebben terjed és alkalmazása eléggé megbízható válaszokat adhat a személyes óhajok országossá „szorzott" tendenciáira. Jelenleg elsősorban a Belkereskedelmi Kutató Intézet piackutató osztálya végez ilyen vizsgálatokat nálunk. Tevékenységének társadalmi jelentőségét talán az is érzékelteti, ha találomra belelapozunk néhány vizsgálati anyagukba. Tanulmányozták például a lakosság úgynevezett tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottságát és vásárlási szándékait — ami a mosógép, a tv, a hűtőszekrény stb. várható keresletét fejezi ki, tehát a gyártási és importtervekhez nyújt támpontot.

Miből következtetnek?

A bérből és fizetésből élők élelmiszervásárlási szokásainak kutatása ilyen kérdésekre kereste a feleletet: mennyi a családok átlagos élelmiszertartaléka, milyen napszakban vásárolnak a háziasszonyok — illetve: ők, vagy a férj vásárol-e, ami ugyancsak módosítja a forgalmat —; a lakástól hány percre szerzik be az élelmiszert, hányan főznek az üzemi étkezés mellett vacsorát stb. Áttekinthették azt is, mire takarékoskodnak a KST-tagok, mi az anyák véleménye a gyermekruházat választékáról, mennyi kávéfőzőt keresnek majd a boltokban stb.

A piackutatók e közérdekű vizsgálataival kapcsolatban nyilvánvalóan az a legfontosabb kérdés: mennyire befolyásolja mindez a kereskedelem és — közvetítésével — az ipar tevékenységét? Nos, ma még a lehetőségekhez képest nem eléggé! A tudományos módszerekkel, demográfiai, szociológiai, sőt, megbízhatóan pontos matematikai eszközökkel végzett vizsgálatok „szépséghibája", hogy az ezernyi tényből kirostált következtetések érvényesítése ma még korántsem zökkenőmentes.

A valóságos igény és a megrendelés nem mindig fedi egymást.

Igaz, végtére a boltok rendelnek, s ez — úgy tűnhet — megbízhatóan befolyásolja a termékek gyártását. Ám, hogy mégis vannak bosszantó hiánycikkek, másfelől pedig felesleges készletek, az a többi között összefügg azzal is, hogy a piackutatási, keresletelemzési módszerek a boltokban sem nyertek még eléggé polgárjogot. A kereskedelmi vállalat jobbára a megelőző időszak eladási számainak „meghosszabbításával" rendel, s nem igazodik eléggé a fogyasztói kereslet esetleges módosulásához. Pedig a helyi — tehát tájanként, településenként, sőt városnegyedenként is változó — igények hullámzását elsősorban a kereskedelmi „szeizmográf": a bolt érzékeli.

Több előrejelzést!

A teljes igazsághoz tartozik, hogy sokszor túl hosszú, olykor több hónapos idő választja el a megrendelést a szállítástól, miközben — különösen a divatcikkeknél — a kereslet módosulhat. Mindez természetesen növeli a bolt kockázatát. Csakhogy: bizonyos kockázat nélkül nem lehet kereskedni, másrészt: az is a kockázat egy fajtája, ha később hiányzik majd az áru, amelyet a vásárlók keresnek.

A kelleténél több, illetve kevesebb áru [illegible]telen ellentmondását segít feloldani a korszerű tudomány: a piackutatás. Tegyük hozzá: nemcsak központilag, tehát kutatóintézetben alkalmazhatók ezek a módszerek, hanem a boltokban is, a kérdőíves közvélemény-kutatástól a nagykereskedelem divatbemutatóval egybekötött vizsgálatáig, vagy például a cipőkereskedelemnek éppen a napjainkban alkalmazott kitűnő módszeréig: a budapesti modellkiállításig. Itt nem szűk szakmai bizottság tagjai, hanem a vásárlók maguk döntenek arról: milyen cipőket látnának szívesen a boltokban. Mindez megbízható alapot ad a látszólag ködös — valójában felmérhető, összegezhető — vásárlói óhaj előrejelzéséhez.

Tábori András

A nyugdíjasok külön kedvezménye a TÜZÉP-nél

A Belkereskedelmi Minisztérium TÜZÉP főigazgatósága értékelve a SZOT kedvezményes tüzelőakciójának eddigi lebonyolítását, megállapította, hogy a szervezett tüzelőellátás tervszerűen, kedvezően halad. Az új fűtési idényre a tavalyinál csaknem százezerrel több, *összesen 1,1 millió kedvezményes utalványt adtak ki.* A naptár szerint a SZOT akció félideje most zárult, az eddig leszállított tüzelő mennyisége azonban már jóval túl van a rendelt mennyiség felén.

A napokban megkezdődött a nyugdíjasok utalványainak a beváltása is. Jó hír, hogy a nyugdíjasok ebben a hónapban akár az augusztusi és a szeptemberi utalványokra is kiválthatják a tüzelőt. a SZOT kedvezményes akciója, a tavaly jól bevált gyakorlat szerint, szeptember 30-án zárul.

Befejeződött az üzemi tanácsok és a társadalmi bíróságok újjáválasztása

A Szakszervezetek Országos Tanácsa határozata alapján a második negyedévi termelési tanácskozásokon újjáválasztották Csongrád megyében is az üzemi tanácsokat és társadalmi bíróságokat. A két évvel ezelőtt választott üzemi tanácsokon túl az idén újabbakat is választottak. Ma már *Csongrád megyében 94 üzemi tanács működik.*

A választások előkészítését mindenütt a szakszervezeti bizottságok végezték. Körültekintő, jó munkájuk bizonyítéka, hogy a választók az 1257 jelölt közül csak hatot nem fogadtak el. Jóval kevesebb tanácstag cserélődött ki a mostani választások alkalmával, mint 1963-ban. A cserélődés akkor 69 százalékos, most csak 43 százalékos volt. A régi, megfelelő gyakorlattal és tapasztalattal rendelkező tagokat általában újraválasztották. *A megválasztott tagok 23 százaléka nő.*

A száznál több dolgozót foglalkoztató vállalatoknál az üzemi tanácsokkal egy időben választották meg a társadalmi bíróságokat. Az eddigi 121 helyett az idén Csongrád megyében 130 társadalmi bíróságot választottak. 1250 bírósági tag helyett pedig ma már 1400-an vesznek részt ebben a munkában. *Az új társadalmi bíróságokban a nők részaránya 35 százalékos.*

Mind az üzemi tanácsok, mint a társadalmi bíróságok újjáválasztásával *lehetőség nyílt az üzemi demokrácia további erősítésére.* Ha a vállalatok dolgozói által most megválasztott két fontos fórum eredményesen dolgozik, tovább erősödhet a szocialista demokratizmus üzemeinkben.

Levelünk nyomában

Egy lakó védelmében

Papdi István Szeged, Horváth Mihály utca 7. szám alatti lakos a napokban immár másodszor fordult levélben panasszal a szerkesztőséghez. Először áprilisban tette szóvá, hogy a Horváth Mihály utca 7. szám alatti házban az építkezés miatt állandóan ki-bejáró teherautók tönkretették az udvart, s lakásának lépcsőjét. Elpanaszolta azt is, hogy amióta ilyen „átjáróház" lett az épületben, nem győzi lakását takarítani, mert a járművek sok piszkot hordanak lakása ajtaja elé. A szerkesztőség levélben kérte a Szegedi Ingatlankezelő Vállalatot, hogy a baj megszüntetéséért intézkedjék. Az IKV május 7-én megígérte, hogy az építkezés befejezésével a fuvarozást az udvaron teljesen beszünteti.

És most Papdi István második panaszos levele is megérkezett. Ebben beszámol arról, hogy az ígéret — megmaradt ígéretnek. Sőt: még rosszabbodott a helyzet, mert a Pincegazdaság emberei is itt akarnak teherautóval bejárni, még akkor is, mint mondták: „Ha a lépcsőbe is kerül, itt nagyon jó lesz autóval bejárni".

Papdi István türelme már fogytán van. Érthető ez, hiszen naponta többször is zavarják lakásában, sőt néha olyan nagy az átjáró autóforgalom, hogy még a lakásából kilépni sem lehet.

Papdi István panasza jogos. Jó lenne, ha a Szegedi Ingatlankezelő Vállalat érvényt szerezne ígéretének, és biztosítaná e ház lakóinak nyugalmát.

Inváziós a szúnyogok ellen

A nagy esőzések utáni belvizek, valamint a Tisza áradása után az ártereken maradó tócsák nagyon kedveznek a szúnyogok szaporodásának. Egyes helyeken valóságos felhőt alkotva támadnak az emberre, állatra.

Dr. Vetró János, a Szegedi Közegészség- és Járványügyi Állomás igazgatója elmondotta, hogy a közeli napokban nagy apparátussal megkezdik Szegeden a szúnyogirtást, és a még kikelés előtt álló lárvák elpusztítását. A város területén levő összes kubikgödrök vizében már el is végezték ezt a munkát. Mintegy 600 liter gázolajat permeteztek szét, amely a víz felszínén vékony réteget alkotva befullasztja a kikelés előtt álló lárvákat. Ez a vékony rétegű gázolaj viszont nem tesz kárt a kubikok hasznos vízi életében.

Ugyanezt a módszert alkalmazzák a Tisza árterén is, azokon a helyeken, ahol a mélyebb fekvésű területeken marad vissza a víz. Az árterek nagy részéről ugyanis az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság lecsapolja a vizet.

— A jövő hét végén, pénteken vagy szombaton — mondotta dr. Vetró János — repülőgéppel is megkezdjük a szúnyogok irtását. A Földművelésügyi Minisztérium növényvédelmi szolgálatának makói repülős kirendeltsége végzi majd el a porozást. A Tisza-parti zöld övezetet a Római körúttól a téli kikötőig, az újszegedi oldalon pedig a Maros-torcktól a volt vasúti hídig porozzák. Ha a berepülés lehetséges lesz Újszeged fölé is, akkor a mintegy 30 holdnyi ligetben is elpusztítjuk a szúnyogokat.

— Kell-e tartani maláriát terjesztő szúnyogoktól? — kérdeztük.

— Nem — válaszolta az igazgató —, mert egyszerűen nincs maláriában szenvedő egyetlen beteg sem, akiről az anopheles néven ismert szúnyog tovább terjeszthetné a betegséget. Maláriát terjesztő szúnyogunk ugyan akad a többi fajták között, viszont nincs góc, amelyről fertőződhetne és tovább vihetné a betegséget. Az Országos Közegészségügyi Intézet sokéves kemény harcának az eredménye, hogy a járványügyi állomások hálózatának útján ezt a betegséget végérvényesen felszámolhattuk.

A repülővel történő szúnyogirtással egy időben július közepétől augusztus közepéig a város különböző parkjait és fasorait is permetezik gesarollal, hogy ezzel elpusztítsák a kellemetlenkedőket. Minden szúnyog azonban nem pusztul el. A permetezett részeken áthozhatja a szél, átrepül. Számuk azonban lényegesen kevesebb lesz, mint az irtás előtt.

Kevés napsütés

Inkább kirándulni, mint strandolni — javasolhatjuk, ha a meteorológiai térképre pillantunk. Az Atlanti-óceán északi részéről folyamatosan érkeznek szárazföldünk fölé a hűvös, óceáni léghullámok. Ezért időjárásunk az évszakhoz képest hűvös. A legmagasabb nappali hőmérséklet csak a Földközi-tenger medencéjében és a Szovjetunió európai területének déli részein emelkedik 25 fok fölé. Vasárnapra kisebb javulásra számíthatunk: néhány órás napsütés lesz, de átfutó esőkkel. Az évszakhoz képest hűvös lesz az idő. Előzetes előrejelzés vasárnap estig: Felhőátvonulások átfutó esőkkel, a délutáni órákban helyenként zivatarral. Mérsékelt nyugati, később megélénkülő és északnyugatira-északira forduló szél. Az évszakhoz képest hűvös idő. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 19—24 fok között.

Kész a „mosolycsekk"

Az ünnepi hetekben a Tisza-parti város szállodáiba érkező külföldi turistáknak átadják majd a helyi idegenforgalmi hivatal angol vagy német nyelvű kis kiadványait, amelyek részletesen tartalmazzák a szabadtéri játékok műsorát, valamint az idegenforgalmi hivatal szolgáltatásainak jegyzékét.

A kis prospektus — amely már elkészült — egy perforált részén van a „mosolycsekk". Ezt a külföldiek annak a szállodai alkalmazottnak, vagy éttermi felszolgálónak adhatják, aki udvariasságával, leleményességével legjobban megnyerte tetszésüket. Azokat, akik az idegenforgalmi főidényben a legtöbb ilyen „mosolycsekket" gyűjtik össze, megjutalmazzák.